LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO

Täydentävä lausunto lakivaliokunnalle 20.10.2021
LA 13/2020

Lastensuojelun Keskusliiton lausunto lakivaliokunnalle lakialoitteesta isyyslain 44 § kumoamisesta

Lakialoitteessa ehdotetaan isyyden kumoamiseen tähtäävän kanteen nostamista koskevien määräaikojen poistamista kokonaan. Voimassa olevan lain mukaan kanne isyyden kumoamiseksi on nostettava kahden vuoden määräajassa lapsen syntymästä, kun kanteen nostajana on äiti, mies, joka katsoo olevansa äidin avioliiton aikana syntyneen lapsen isä, tai mies, jonka isyys on todettu avioliiton perusteella. Jos miehen isyys on vahvistettu tunnustamisen perusteella, isyytensä tunnustaneen miehen ja äidin on pantava kanne vireille kahden vuoden kuluessa siitä, kun isyys on vahvistettu. Määräajan päättymisen jälkeen kanne voidaan ottaa käsittelyyn vain laillisen esteen tai erittäin painavan syyn perusteella.

Lastensuojelun Keskusliitto korostaa, että kumoamissäännöksillä ja niihin sisältyvillä kanneajoilla tasapainoillaan kahden tavoitteen välillä: 1) niillä pyritään korjaamaan virheellisiä vanhemmuussuhteita ja 2) niillä pyritään suojaamaan sosiaalista perhe-elämää ja lapsen läheissuhteita. Kanneajan kokonaan poistaminen on ongelmallista jälkimmäisen tavoitteen näkökulmasta, eli se poistaisi suojaa lapsen sosiaaliselta perhe-elämältä. Toisaalta lapsella on oikeus omaan alkuperäänsä. Virheellisen vanhemmuuden ylläpitäminen ja siihen mahdollisesti sisältyvä pitkittynyt konflikti on myös ongelmallinen lapsen edun näkökulmasta. Tässä on siis haettava tasapainoa näiden kahden tavoitteen välillä.

Hallituksen esityksessä koskien vanhemmuuslakia (HE 132/2021) on päädytty ratkaisuun, jossa kanneoikeuden määräaikoihin esitetään lisää joustoa, mutta kanneajoista ei luovuta kokonaan. Nykyisen lain mukaan kanne on nostettava viipymättä, kun epäily virheellisestä vanhemmuudesta herää. Hallituksen esityksessä esitetään vuoden määräaikaa kanteen nostamiselle. Pidennetty aika huomioi vanhemmuutta koskevasta uudesta, joskus yllättävästä tiedosta mahdollisesti seuraavan henkilökohtaisen kriisin sekä antaa mahdollisuuden harkita omaa reagointiaan tiedon saamisen jälkeen. Esityksen perusteluissa korostetaan lapsen kasvuympäristön vakautta sekä lapsen oikeutta pysyviin läheissuhteisiin, joiden vuoksi kanneoikeuden määräajoista ei esitetä

LASTENSUOJELUN KESKUSLIITTO | CENTRALFÖRBUNDET FÖR BARNSKYDD
Armfeltintie 1, 00150 Helsinki | Armfeltsvägen 1, 00150 Helsingfors
Puhelin/Telefon +358 50 411 2380| toimisto@lskl.fi | www.lskl.fi

luovuttavan kokonaan. Lastensuojelun Keskusliiton mukaan tämä on perusteltu linja, ja ratkaisua virheellisen vanhemmuuden korjaamisen nykyisiin epäkohtiin tulee etsiä tätä linjaa edeten.

Mikäli kanneajoista luovuttaisin kokonaan, lakimuutoksella voisi olla kielteisiä vaikutuksia myös epäselvän vanhemmuuden ripeään ja huolelliseen selvittämiseen. Esimerkiksi äiti tai isä ei pitäisi kiirettä vanhemmuuden selvittämiselle ollessaan parisuhteessa, mutta parisuhteen päätyttyä tilanne muuttuisi. Lapsen etu on, että lapsen epäselvän vanhemmuuden selvittämiseen pyritään mahdollisimman ripeästi, jotta lapsen oikeus molempiin vanhempiin ja pysyviin läheissuhteisiin voidaan turvata varhaislapsuudesta alkaen. Lapsen näkökulmasta vanhemmuuden kumoamiseen tähtäävä prosessi yhdistettynä sosiaalisten vanhempien erokriisiin voisi olla erityisen traumaattinen kokemus.

Lastensuojelun Keskusliiton kanta on, että kanneajoista ei täysin luovuttaisi, mutta huomioitaisiin joustolla ne poikkeukselliset tilanteet, joissa henkilöllä ei ole ollut aihetta epäillä vanhemmuuttaan ennen kanneajan umpeutumista. Myös Euroopan ihmisoikeussopimuksen tuomioistuinkäytännössä on edellytetty näitä joustoja.